

Sygn. akt VIII Ka 162/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku VIII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Krzysztof Kamiński

Protokolant: Aneta Chardziejko

bez udziału oskarżyciela publicznego, po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2013 r. sprawy T. K. obwinionego o czyny z art. 91 k.w. oraz z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu w czystości i porządku w gminach na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę obwinionego od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2012 r. (sygn. akt XIII W 2348/12):

I. Zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że:

1. uniewinnia obwinionego od popełnienia czynu przypisanego mu pkt I ppkt 2 części dyspozytywnej, tj. z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu w czystości i porządku w gminach i kosztami procesu w tej części za obie instancje obciąża Skarb Państwa;
2. za czyn przypisany obwinionemu w pkt I ppkt 1 części dyspozytywnej na mocy art. 91 k.w. skazuje go na karę 300-zł. (trzystu złotych) grzywny.

II. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

III. Zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 30-zł. (trzydziestu złotych) tytułem opłaty za obie instancje i obciąża go zryczałtowanymi wydatkami za postępowanie odwoławcze w kwocie 50-zł. (pięćdziesięciu złotych).

UZASADNIENIE

T. K. został obwiniony o to, że:

1. w okresie od 04.2011 r. do 24.02.2012 r. bliżej nieustalonych dat w (...)wielokrotnie poprzez wylewanie nieczystości ciekłych na zewnątrz własnej posesji uszkadzał drogę publiczną, to jest o czyn z art. 99§1 pkt 2 k.w. zb. z art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
2. w dniu 03.04.2012 r. w (...)na żądanie funkcjonariusza policji nie okazał dowodów opłat za odbiór nieczystości płynnych z terenu jego posesji w (...)(...), to jest o czyn z art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zw. z § 23ust. 3 pkt 1 uchwały nr XXV/245/06 Rady Miejskiej w (...)

Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt XIII W 2348/12 obwinionego T. K.uznał za winnego tego, że 1. w okresie od 04.2011 r. do 24.02.2012 r. w (...)wielokrotnie poprzez wylewanie nieczystości płynnych na zewnątrz własnej posesji zanieczyszczał drogę publiczną powodując utrudnienie w ruchu drogowym to jest czynu z art. 91 k.w. oraz tego, że 2. w dniu 03.04.2012 r. w (...)na żądanie funkcjonariusza policji nie udokumentował świadczonych na jego rzecz usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z posesji nr (...)w (...)poprzez okazanie umowy i dowodów uiszczania opłat za ww. usługi to jest czynu z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i za to na podstawie

art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zw. z art. 9§2 k.w. skazał go i wymierzył karę 500 (pięciuset) złotych grzywny.

Zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 (stu) złotych tytułem zryczałtowanych wydatków postępowania oraz kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych tytułem opłat.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości obrońca obwinionego zarzucając mu:

1. naruszenie zasady obiektywizmu i swobodnej oceny dowodów (art. 8 kod. postępow. ws. o wykroczenia (kpsw) w zw. z art. 4 i 7 k.p.k.), poprzez uwzględnienie w wyroku wyłącznie okoliczności przemawiających na niekorzyść obwinionego oraz przypisanie jego czynom znacznej szkodliwości społecznej wbrew zebranemu w sprawie materiałowi dowodowemu oraz logice i doświadczeniu życiowemu;

2. naruszenie zasady in dubio pro reo – art. 8 kpsw w zw. z art. 5§2 k.p.k., poprzez rozstrzygnięcie nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść obwinionego;

3. naruszenie art. 8 kpsw w zw. z art. 2§2 k.p.k. tj. zasady, że podstawą wszelkich rozstrzygnięć w procesie powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne;

4. naruszenie art. 39§1 w zw. z art. 49 kpsw, poprzez:

- nieprzeprowadzenie zgłoszonego przez obronę dowodu z oględzin miejsca zdarzenia i eksperymentu dowodowego, kluczowego dla rozstrzygnięcia sprawy w świetle wyjaśnień obwinionego i zeznań świadków tj. czy przy pomocy węża ogrodowego mógł odprowadzać na zewnątrz swojej posesji nieczystości lub wody opadowe w ilości powodujących utrudnienia w ruchu drogowym.

Wskazał, że błędy popełnione w postępowaniu rozpoznawczym uprawniają do postawienia końcowo Sądowi zarzutu:

5. naruszenia prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 91 k.w. i art. 10 ust. 2 ustawy z 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w całości, poprzez orzeczenie, że obwiniony nie jest winien zarzucanych mu czynów – z art. 91 Kodeksu Wykroczeń (k.w.) poprzez wielokrotne wylewanie nieczystości płynnych na zewnątrz własnej posesji przez co zanieczyszczał drogę publiczną powodując utrudnienie w ruchu drogowym w dniu 03.04.2012 r. w (...)na żądanie funkcjonariusza Policji nie udokumentował świadczonych na jego rzecz usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z posesji nr (...)w (...)poprzez okazanie umowy i dowodów uiszczania opłat za w/w usługi to jest czynu z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;

ewentualnie:

2. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania w innym składzie, z obowiązkiem uzupełniania postępowania dowodowego o zgłoszone przez obwinionego, a nieprzeprowadzone, dowody, w postępowaniu przed Sądem I instancji oraz dowody, których potrzeba przeprowadzenia wynikała po wyroku Sądu Rejonowego, w szczególności chodzi o dowody:

a) z oględzin i eksperymentu procesowego na miejscu zdarzenia na okoliczność, czy obwiniony w czasie intensywnych opadów deszczu zmuszony byłby do usuwania nadmiaru wody ze swojej posesji poprzez wylewanie jej na drogę publiczną za pomocą węża ogrodowego w ilości i w sposób powodujący utrudnienie w ruchu drogowym;

b) z przesłuchania na rozprawie świadków oskarżenia:

- R. S. i R. B., w sytuacji gdy zeznania złożone przez nich tylko w postępowaniu Policji są sprzeczne z wyjaśnieniami obwinionego i zeznaniami innych świadków oraz są niewiarygodne w świetle zebranego w sprawie materiału,

- ponownego wezwania na rozprawę i przesłuchania po złożeniu przyrzeczenia:

- A. S. (1) i K. W. (1) - na okoliczność rażącej sprzeczności ich zeznań z zebrany w sprawie materiałem.

Ponadto wniósł o przeprowadzenie dowodów z zeznań:

- A. C.z Komisariatu Policji w (...), albowiem jego wezwanie na rozprawę jest już możliwe (zwolnienie lekarskie skończyło się z dniem 31.12.2012 r.)

- I. D.z Komisariatu Policji w (...)- na okoliczność przebiegu i wyników oględzin dokonanych w dniu 23.03.2012 r. oraz żądania okazania przez podejrzanego umowy i dowodów uiszczenia opłat za opróżnianie nieczystości podczas przesłuchania w dniu 03.04.2012 r.

- świadków - sąsiadów obwinionego - personalia i adresy zostaną podane później - na okoliczność, że obwiniony nie zanieczyszczał, ani też nie uszkadzał drogi publicznej, a zeznanie świadków oskarżenia są niewiarygodne i motywowane osobistymi "porachunkami" z obwinionym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w takim zakresie, w jakim zmierza do uniewinnienia obwinionego od popełnienia czynu przypisanego mu w pkt I ppkt 2 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku. W pozostałej części nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się na wstępie do rozstrzygnięcia w zakresie czynu przypisanego obwinionemu w pkt I ppkt 2 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku zauważyć należy, że obejmuje on zachowanie T. K.polegające na nieudokumentowaniu w dniu 3 kwietnia 2012 r. w (...)na żądanie funkcjonariusza policji świadczonych na jego rzecz usług (w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych) poprzez okazanie umowy i dowodów uiszczenia opłat za w/w usługi. Nie ulega przy tym wątpliwości, że chodzi o „zdarzenie historyczne” (w rozumieniu przepisów karnoprocesowych), które miało miejsce przed przesłuchaniem obwinionego przez I. D.w Komisariacie Policji w (...). Dowodzi tego notatka urzędowa sporządzona przez I. D.(k. 21) oraz protokół przesłuchania obwinionego (data rozpoczęcia – godz. 07:10), w którym sformułowany został omawiany zarzut (vide k. 23 – 25).

Sąd Okręgowy dopuścił – na wniosek obrońcy obwinionego – dowód z przesłuchania I. D.. Z zeznań I. D. wynika (k. 158), że o obowiązku okazania w/w dokumentów poinformował T. K. bezpośrednio przed przesłuchaniem (następnie sporządził w/w notatkę urzędową, sformułował zarzut i przesłuchał go).

Powyższe dowody wskazują, że T. K.przed przyjazdem do Komisariatu Policji w (...)z miejsca swego zamieszkania, tj. miejscowości K.) nie był uprzedzony o tym, że ma przywieść w/w dokumenty. Skoro tak, to nie sposób przypisać mu winy w zakresie omawianego czynu, rozumianego jako „zdarzenie historyczne” o ściśle zakreślonych ramach. Niezależnie od tego, czy takie dokumenty posiadał w swoim domu, czy też nie.

Z uwagi na to, że wyrok Sądu I instancji zaskarżony został wyłącznie przez obrońcę T. K. (oczywiście na korzyść obwinionego), Sąd Okręgowy nie miał możliwości jego korekty w omawianym zakresie. W świetle dyspozycji art. 434§1 k.p.k. i art. 443 k.p.k. oraz ugruntowanego orzecznictwa sądowego (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2005 r., IV KK 238/05 OSNwSK 2005/1/2055, Prok.i Pr.-wkł. 2006/3/14, LEX nr 172423 i z dnia 26 maja 2004 r., V KK 4/04, OSNKW 2004/6/66, Biul. SN 2004/7/16, LEX nr 111710) niedopuszczalne jest uzupełnianie opisu czynu zarzucanego oskarżonemu przez wprowadzenie do niego jakichkolwiek znamion przestępstwa wymaganych przez prawo karne materialne, których ten opis nie zawierał przed zaskarżeniem orzeczenia na korzyść oskarżonego.

Powyższe, zgodnie z treścią art. 109§2 k.p.w., w pełni odnosi się do postępowania w sprawach o wykroczenia.

Dlatego T. K. należało uniewinnić od popełnienia omawianego czynu i na mocy art. 118§2 k.p.w. w zw. z art. 634 k.p.k. kosztami procesu za obie instancje w tym zakresie obciążyć Skarb Państwa.

Nie budzi natomiast zastrzeżeń rozstrzygnięcie w zakresie czynu z pkt. I ppkt 1 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku.

Wbrew wywodom apelującego, Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie wystarczającym do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (przesłuchanie świadka A. C. podczas rozprawy odwoławczej wynikało wyłącznie z tego, że w trakcie postępowania pierwszoinstancyjnego chorował). Rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku rozprawy, z zachowaniem zasady bezstronności, czego efektem jest zmiana opisu i kwalifikacji prawnej omawianego czynu. Sądowa ocena dowodów nie zawiera błędów faktycznych lub logicznych, tj. takich, które miałyby wpływ na merytoryczną poprawność rozstrzygnięcia. Tym samym pozostaje pod ochroną art. 7 k.p.k. (w zw. z art. 8 k.p.w.).

Przede wszystkim bezzasadne i to w stopniu oczywistym są zarzuty stricte proceduralne i tak:

Po pierwsze, zarzut obrazy art. 39§1 k.p.w. mógłby stanowić podstawę zarzutu apelacyjnego jedynie wówczas, gdyby Sąd pierwszej instancji w ogóle nie odniósł się do wniosku dowodowego strony. W przeciwnym razie – jak w realiach niniejszej sprawy – prawidłowo skonstruowany zarzut, odnoszący się do podnoszonej kwestii, winien wskazywać na obrazę art. 170§1 pkt 2 k.p.k. (w zw. z art. 39§2 k.p.w.), polegającą na nieuprawnionym oddaleniu wniosku dowodowego. Z kolei art. 49 k.p.w. określa zasady nakładania kar porządkowych i trudno zrozumieć jego sens w realiach niniejszej sprawy.

Odnosząc się do meritum w/w zarzutu stwierdzić należy, że Sąd I instancji słusznie oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z oględzin nieruchomości obwinionego oraz eksperymentu procesowego (k. 118v), zważywszy że oględziny takie przeprowadzono w toku czynności wyjaśniających (k. 115), zaś dowód z eksperymentu można przeprowadzić jedynie wówczas, gdy da się odtworzyć warunki, jakie miały miejsce w trakcie zdarzenia. W niniejszej sprawie jest to – z oczywistych powodów – niemożliwe.

Dodać należy, że wyniki eksperymentu nigdy nie są dowodem faktu, którego istnienie ustala sąd w oparciu o cały materiał dowodowy.

Po drugie, oczywiście bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 5§2 k.p.k. (w zw. z art. 8 k.p.w.). O naruszeniu tej regulacji można mówić jedynie wówczas, gdy sąd (a nie strona), mimo powziętych w sprawie wątpliwości co do stanu faktycznego, przyjmuje wersję wydarzeń niekorzystną dla oskarżonego (vide m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r., V KK 61/12, LEX nr 1228657). Analiza uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji nie daje żadnych podstaw do twierdzenia, że powziął on takie wątpliwości.

Po trzecie, całkowicie chybione są zarzuty obrazy art. 2§2 kpk oraz art. 4 k.p.k. (w zw. z art. 8 k.p.w.), albowiem przepisy te stanowią ogólne deklaracje, których realizację stanowią dopiero konkretne normy procesowe regulujące kształt poszczególnych instytucji, uprawnień stron i obowiązków organów procesowych. Nie mogą więc stanowić podstawy zarzutów apelacyjnych (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2012 r., V KK 106/12, LEX nr 1231645).

Po czwarte, zarzut obrazy art. 7 k.p.k. (w zw. z art. 8 k.p.w.) jest de facto wynikiem odmiennej oceny dowodów i jako taki nie zasługuje na uwzględnienie. Jak bowiem wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy (por. m.in. wyrok z 24 marca 1975 r., II KR 355/74, OSNPG 1975 r., Nr 9, poz. 84) możliwość przeciwstawienia ustaleniom sądu orzekającego odmiennej poglądu, nie może prowadzić do wniosku o dokonaniu przez sąd wadliwej oceny dowodów. Zwłaszcza wówczas, gdy – jak w przedmiotowej sprawie – Sąd I instancji w pisemnych motywach wyroku szczegółowo uzasadnił

swoje stanowisko w omawianym zakresie, wskazując przy tym fakty, jakie uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych.

Dokonanie rzetelnej analizy zgromadzonych w sprawie dowodów w omawianej części zwalnia Sąd Okręgowy od odnoszenia się w szerszym zakresie do wskazanych w apelacji argumentów, gdyż byłoby to jedynie zbędnym powtórzeniem poglądów przedstawionych przez Sąd I instancji (vide m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2003 r., sygn. akt III KK 108/02, Lex nr 81194). Odnosząc się w tym miejscu do kwestii zasadniczych z punktu widzenia ustaleń faktycznych, sygnalizowanych w apelacji, stwierdzić jedynie należy, że nie budzi zastrzeżeń sądowa ocena zeznań świadków A. S. (2), K. W. (2) oraz R. S. (kilkukrotnie widzieli, jak obwiniony wylewał, przy pomocy węża ogrodowego, nieokreślone płyny na drogę publiczną) oraz R. B. i R. L., którzy świadkami wylewania przez obwinionego bliżej nieokreślonej cieczy w dniu 24 lutego 2012 r. (na marginesie, jak zeznał ten ostatni, obwiniony przyznał, że wylewał wodę ze studzienki kanalizacyjnej).

Dodać należy, że Sąd I instancji dostrzegł wątpliwości w zeznaniach w/w świadków co do charakteru substancji wylewanej przez T. K. na ulicę i zinterpretował je na korzyść obwinionego. Dlatego zmienił opis czynu i jego kwalifikację prawną.

Z zeznaniami w/w świadków nie kolidują (a wręcz z nimi korelują) zeznania A. C. i I. D., przesłuchanych podczas rozprawy odwoławczej. Obaj świadkowie zgodnie podali, że w czasie ich pobytu na posesji obwinionego zauważyli, że droga (nie utwardzona) była mokra i błotnista. Nadto A. C. dodał, iż obwiniony oświadczył mu, że tego dnia wypompował nadmiar wody.

Nie budzi zastrzeżeń sądowa ocena wyjaśnień obwinionego, zważywszy że Sąd I instancji wykazał brak logiki w zakresie powodów, dla których mieliby go obciążać A. S. (1) i K. W. (2) oraz ewidentną sprzeczność w zakresie powodu zanieczyszczenia drogi w dniu 24 lutego 2012 r.

W świetle spójnych zeznań w/w świadków, notabene potwierdzonych protokołem oględzin (k. 15) oraz zdjęciami dołączonymi do akt sprawy przez R. S., wylewanie płynnych substancji na drogę spowodowało nie tylko zanieczyszczenie drogi, ale nadto powstanie (na nieutwardzonej nawierzchni) kałuży i błota, które utrudniały ruch drogowy. W tej sytuacji nietrafny jest pogląd autora apelacji o niewielkiej społecznej szkodliwości czynu, zważywszy że wykroczenia – same w sobie – niosą w sobie znacznie mniejszy ładunek społecznej szkodliwości niż przestępstwa.

Końcowo wskazać należy na bezzasadność wniosków apelacyjnych o przesłuchanie w charakterze świadków (przez Sąd I instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy) R. S., R. B., A. S. (1) i K. W. (1) z tego powodu, że są one sprzeczne z wyjaśnieniami obwinionego i zeznaniami innych świadków. Argumenty te – same w sobie – w żadnym razie nie uzasadniają prawa żądania przesłuchiwania (bądź ponownego przesłuchania) w/w świadków, zważywszy że byli oni przesłuchani w sprawie (z pouczeniem o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań), a ich zeznania Sąd pierwszej instancji zanalizował i ocenił.

Reasumując, ustalenia w zakresie czynu przypisanego obwinionemu w pkt. I ppkt. 1 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku z całą pewnością nie wykraczają poza granice swobodnej oceny dowodów i pozostają pod ochroną art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w.

W konsekwencji uniewinnienia obwinionego od popełnienia czynu opisanego w pkt. I ppkt 2 części dyspozytywnej należało orzec wobec niego karę obejmującą czyn z pkt. I ppkt 1. W ocenie Sądu Okręgowego karą adekwatną do stopnia winy T. K. i społecznej szkodliwości czynu będzie kara 300-zł. grzywny. Nie wykracza ona z całą pewnością poza jego możliwości finansowe (obwiniony prowadzi działalność gospodarczą z miesięcznym dochodem w kwocie ok. 5.000zł.) i winna spełnić pokładane w niej cele, zwłaszcza w zakresie wychowawczym.

Dlatego orzeczono, jak w pkt. I ppkt 2 sentencji niniejszego wyroku. Nie stwierdzając innych uchybień, które mogłyby spowodować zmianę bądź uchylenie zaskarżonego wyroku, należało orzec, jak w pkt. II sentencji niniejszego wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono – w oparciu o zasadę odpowiedzialności za jego wynik – na mocy art. 119 k.p.w. w zw. z art. 636§1 k.p.k., w tym o wysokości zryczałtowanych wydatków w sprawach o wykroczenia za postępowanie przed sądem drugiej instancji na mocy §3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków (Dz. U. Nr 118 , poz. 1269), zaś o opłacie na mocy art. 119 k.p.w. w zw. z art. 617 k.p.k. w zw. z art. 21 pkt 2 w zw. z art. 8 w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz. U. Nr 49, poz. 223 z późn. zm.).